

Roela Keskkool

VIKTOR KINGISSEPA NIMELISE KOLHOOSI AJALOOST

Kodu-uurimistöö

Koostaja: Karin Karu (11. klass)

Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1987

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. 1948. aasta	4
2. 1949. aasta	5
3. 1950.-1953. a.	6
4. 1954.-1955. a.	7
Kokkuvõte	8
Kasutatud kirjandus ja allikad	9

SISSEJUHATUS

Kollektiviseerimine – üksiktalumajandite ühendamine vabatahtlikkuse alusel sotsialistlikeks põllumajanduslikeks kooperatiivideks.

Põllumajanduse sotsialistlikel alustel ümberkorraldamine on kapitalismilt sotsialismile ülemineku seaduspärasusi, objektiivne paratamatus, sest väikekaubatootmisel põhinevad väike- talundid ei suuda rahuldada sotsialistliku riigi tooraine- ja toiduainetevajadust. Kollektiviseerimise tingib ka vajadus kaotada vastuolu ühiskondlikul omandusel rajaneva sotsialistliku suurtööstuse ja eraomandusliku talumajapidamise vahel. Põliste tootmisvahendite ühistamisega tehakse lõpp inimese ekspluateerimisele ka maal.

Esimene sõjajärgne kolhoos ENSV-s asutati augustis 1947 Valjala vallas. Talurahva ühinemiseks kolhoosidesse aitas kaasa kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitika, eriti kulakute kui kolhoosikorra lepitamatute vaenlaste majanduslik nõrgendamine. 1948. a. kevadkülvi ajaks oli asutatud 58 kolhoosi, sama aasta lõpuks 455.

Hulgaline ühinemine kolhoosidesse algas märtsis-aprillis 1949. Massilise kollektiviseerimise algul eksproprieeriti kulakud ja Saksa okupantide käsilased, nende tootmisvahendid anti kolhoosidele ja masina-traktorijaamadele. 1. maiks 1949 oli ühismajandisse astunud $\frac{2}{3}$ ENSV talupoegadest; kolhooside arv ulatus 2905-ni. 1950. a. lõpuks hõlmasid kolhoosid 93% taludest. (1.)

Talupoegade organiseerimine maal on leidnud kajastamist paljudes ilukirjanduslikes teostes, mälestustes ja meenutustes. See räägib selle perioodi tähtsusest rahva elus, raskustest tõekspidamiste ja arusaamade muutumises ning veendumuste õigsusest, mis viisid kolhoosikorra võiduni eesti külas. Esitatud teaduslik kokkuvõtte selle liikumise dünaamikast sisaldub iga üksiku kolhoosi loomise ja arengu käigus. Siin esitatud minu vanaisa ja vanaema mälestused räägivad suurte muutuste toimumisest Roela valla Roosenthali küla Viktor Kingissepa kolhoosi loomisel.

1. 1948. AASTA

Roosenthali külas asutati kolhoos 1948. a. septembris. Kolhoosi astusid 8 peremeest:

Karu, Arnold
Kiik, Madis
Õunapuu, Joosep
Eigi, Jaan
Jalakas, Johannes
Ambos, Madis
Neelokse, Ernst
Hunt, August

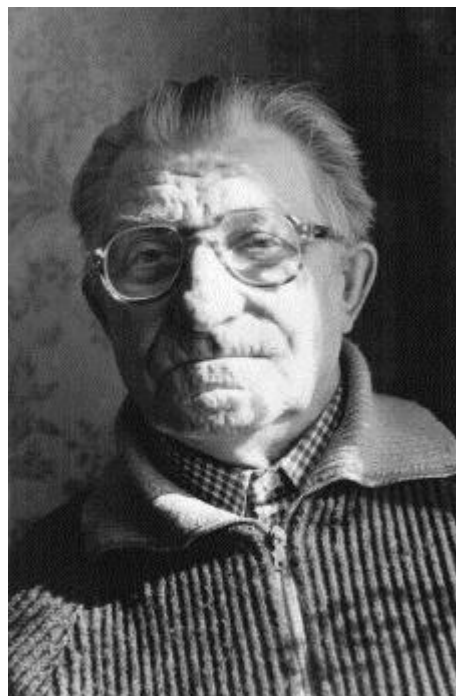
Asutamiskoosolekul valiti esimeheks Ernst Neelokse, aseesimeheks valiti Joosep Õunapuu, revisjoni-komisjoni esimeheks August Hunt, laohoidjaks Arnold Karu.

Koosolekul otsustati kolhoosi organiseerimise olulised küsimused. Võib arvata, milline oli juhatuse ja esimehe vastutus ühise pere elu korraldamisega seotud küsimuste lahendamisel, sest kõigi kolhoosi astunud perede asjad oli siiani otsustanud peremees, kaasa arvatud ka kolhoosi astumine. Kolhoosile otsustati nimeks panna „Virulane“. Kontor oli Karu talus. Kolhoosi arveametnikuks oli Linda Metlugina.

Võitlus kolhoosi eest oli alanud ja jätkus: 1948. a. sügiskünd tehti ära. Lehmad (7 pead) toodi Karu talli. Aliide Karust sai lüpsja. Lehmad andsid väga vähe piima, ainult paar liitrit.

Kolhoosi kontor 1948. a. (Tõnis Nurk, 1987)

Arnold Karu, kolhoosi esimees
1949. a. (Tõnis Nurk, 1987)

Kolhoosil oli vaja täita metsa-norm. Töö toimus Põlula mets-konnas Rihula vahtkonnas.

2. 1949. AASTA

1949. a. liideti „Virulase“ kolhoosiga Obja küla talud, neid oli 13. Siis valiti ka uus juhatuse. Koosolek toimus Tammiku koolimajas. Uueks esimeheks valiti Karl Sarapuu. Arnold Karu valiti aseesimeheks, arvepidajaks Alfrieda Lokk, kassapidajana hakkas tööle Helene Moor, revisjonikomisjoni esimeheks valiti Johannes Luht. Kontori hooneks sai Tepomehe talu.

Kolhoosi esimees Karl Sarapuu saadeti Kehtnasse 6 kuuks kursustele. Karl Sarapuu tuli kursustelt tagasi, kuid rahvas ei tahtnud teda enam esimeheks. Sellel aastal oligi esimeheks Arnold Karu.

Kevadel veeti väetist hobustega Rakvere jaamast. Viljaseeme vahetati Vaeküla sovhoosist. Sellel aastal oli hea vilja-aasta.

Normipäeva eest anti:

- 4,5 kg vilja
- 7 kg kartuleid
- 2,5 kg heina
- raha – 34 kopikat

Umbes 250-300 normipäeva töötati aastas välja.

See aasta oli eriline „Virulase“ kolhoosile. Ühismajand sai veoauto. Autot käisid Tallinnast toomas Arnold Karu ja autojuht Erich Otsa. Otsa oli noor autojuht ja eksis Tallinnas liikluseeskirja vastu. Miilits pidas kinni. Juhtus aga, et miilits oli Erichi koolivend ja midagi kohutavat ei juhtunud. Linnast välja tulles sõitis Erich valele teele ja lõpuks jäi auto veel seisma. Teised autojuhid aga aitasid auto käima ja sõit läks kodu poole. Palju bensiini kulus, kuid jõuti õnnelikult Roelani välja (Ott Taali taluni).

Kolhoos võttis osa ka lüpsivõistlustest Tudus ja Mõdrikul. Saavutati I koht. Meenutab Aliide Karu: „Lüpsivõistlustel olen käinud Tudus ja Mõdrikul. Tudus käisime kuuekesi, Mõdrikul aga viiekesi. Lehma tuli lüpsida igapäev kaks. Lüpsivõistlustele oli toodud kohalikud lehmad, kes olid ainult punast karva.

Lehma lüpsiti käsitsi, mitte masinatega. Piim pidi hästi puhas olema ja lüps oli väga kiire. Mida tühjemaks lehma lüpsid, seda rohkem punkte sa juurde said. Enne lüpsiti tuli lehma ilusasti puhtaks teha. Lüpsikut ei tohtinud maha panna, vaid pidi olema põlvede najal. Samuti vaadati ka seda, kui kaugel sa lehmast istud.

Roela Tammiku farmist käisin võistlustel üksinda, kus sain I koha. Minuga kaasas käisid August Tõnso ja Linda Nirgi, kes olid seal komisjoni liikmeteks.“

Kolhoosi kontoritöötajad.
Vasakult: Alfrieda Lokk, Helene Moor ja Meeta Tehvo.

3. 1950.-1953. A.

1950. a. kevad. „Virulase“ kolhoosiga ühendati järgmised külad: Puka, Tammiku, Liiva, Rasivere ja Anguse. Kolhoosi nimeks sai „Viru Säde“. Uueks esimeheks valiti endine Puka kolhoosi esimees Aleksander Maurus. Raamatupidajana töötas Mirjam Olju, Arnold Karu jäi juhatusse edasi.

Põllutööl kasutati Küti MTJ-i traktorit. Traktoristiks oli Ludvig Nirgi. Põllud olid väga kivised, traktor kündis neid veelgi üles. Saak jäi kehvemaks.

1952. a. valiti uueks esimeheks Joosep Mikker. Aleksander Maurus läks Põlulasse.

Kolhoosi kontor 1949.-1955. a. (Tõnis Nurk, 1987)

1953. a. oli väga raske aasta. Ei saanud heina teha. Vilja ei saanud õigel ajal peksta, masindati lumega. Saak oli vähene. Loomadele ei olnud midagi ette anda ja lehmad jäid pikali. Maha jäänud loomad veeti Rakveresse tapamajja.

Süüdistati esimees Mikkerit, et kolhoos allamäge läheb. Kohus tuli kohapeale. Esimehele määrati trahv. Esimees Mikker kaebas edasi ja ta mõisteti õigeks.

4. 1954.-1955. A.

1954. a. valiti kolhoosi esimeheks Oskar Kaljuveer. Kolhoosi nimeks saab Viktor Kingissepp. Elu läks paremaks. Kolhoos müüs metsa ja siis sai raha, et inimestele natuke maksta. Kolhoosil oli lehmatalu. Eigi talu hoonetes lüpsjatena töötasid:

Raudsalu, Vilja
Tammiku, Juuli
Tombu, Hilda
Karu, Aliide
Eigi, Heleene
Eigi, Helju

Kanafarm oli Rasiveres, talitajajena olid tööl Aliide Sarapuu ja Koidu Rohupõld. Sigala oli Poti talus, talitajajena töötasid:

Alavere, Vilma
Neelokse, Juuli
Raudsepp, Ida
Potti, Erna

Kolhoosi lehmatalu. (Tõnis Nurk, 1987)

Hobuseid oli üle 100 ja nad olid Albert Moori, Juhan Eigi ja Jürna tallis.

1956. a. 3. jaanuaril ühines V. Kingissepa nim. kolhoos Roela sovhoosiga. Endised kolhoosi liikmed võeti direktori käskkirja (nr. 5, 06.01.1956) alusel Roela sovhoosi töölisteks:

Karjafarmidesse	–	35 inimest
Põllutööle	–	97 inimest
Autojuhte	–	2 inimest
Sepad	–	2 inimest
Muud töölised	–	15 inimest
Kokku		151 inimest

KOKKUVÕTE

Need fragmendid Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi käekäigust on talletunud praegu elavate endiste kolhoosiliikmete mällu, kui eredamad elulõigud. Paljut ei ole täpselt meeles. Näiteks see, kas võeti kolhoosi ühel häälel, kes sai vastuhääli, kuid kõik mäletavad, et valiti tõsiselt ja otsus langetati ausalt, südametunnistuse järgi. Mäletatakse, et kolhoosi majandamine ei edenenud nagu vaja. Levisid väärarvamused, mille tagajärjel kahjustati kolhoosi majandust – „mõisa kõis, las lohiseb“ jne. – kuid Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi eesotsas olnud ausad mehed ei lasknud ühisvara laiali kanda ja kolhoos hoidis kohta tugevamate seas. Siiski oli paratamatus, et väikesed kolhoosid likvideeriti ja nii kujunes ka Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi elueaks 7 aastat.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. ENE, 4. köide. Lk. 69.
2. Arnold Karu mälestused.
3. Aliide Karu mälestused.